

LIBRARIA **DELFIN**

DANIEL MĂLĂELEA

SINTEZE DE ISTORIE
pentru examenul de bacalaureat
și concursul de admitere
la Academia de Poliție

akademos
Art

Cuprins

Argument	5
Programa pentru examenul de Bacalaureat la istorie	11
Programa și manualele școlare valabile pentru concursul de admitere la Academia de Poliție	13
I. Romanitatea românilor în viziunea istoricilor	19
1. Geto-dacii și lumea romană în secolele I î. Hr.- al II-lea d. Hr.	19
2. Etnogeneza românească.....	19
3. Romanizarea geto-dacilor.....	20
4. Romanitatea românilor în izvoarele medievale timpurii	21
5. Romanitatea românilor în secolele XV-XVI.....	23
6. Romanitatea românilor în secolele XVII-XVIII	24
7. Teoria imigraționistă (roesleriană).....	27
8. Romanitatea românilor în secolele XIX-XX	29
II. Secolul al XX-lea - între democrație și totalitarism.	
Ideologii și practici politice în România și în Europa.....	33
1. Ideologii și practici politice democratice în Europa	33
2. Ideologii și practici politice totalitare în Europa.....	35
3. Ideologii și practici politice în România	40
4. Democrație și totalitarism în a doua jumătate a secolului al XX-lea.....	44
III. Constituțiile din România	48
1. Documente constituționale în secolul al XIX-lea.....	48
2. Constituția din 1866.....	49
3. Constituția din 1923.....	52
4. Constituția din 1938.....	53
5. Constituția din 1948.....	55
6. Constituția din 1952.....	57
7. Constituția din 1965.....	57
8. Constituția din 1991	59

IV. Autonomii locale și instituții centrale

în spațiul românesc (secolele IX-XVIII)	61
1. Autonomii locale în spațiul românesc (secolele IX-XIII)	61
2. Formarea statului vlaho-bulgar (Statul Asăneștilor)	64
3. Formarea voievodatului Transilvaniei	65
4. Întemeierea statului medieval Țara Românească.....	68
5. Întemeierea statului medieval Moldova	69
6. Întemeierea statului medieval Dobrogea	70
7. Instituții centrale în spațiul românesc.....	70

V. Statul român modern: de la proiect politic la realizarea României Mari (secolele XVIII-XX)

76	
1. Proiecte politice în timpul regimului fanariot.....	76
2. Proiecte politice în timpul regimului habsburgic.....	77
3. Proiecte politice în prima jumătate a secolului al XIX-lea	78
4. Constituirea statului român modern. Domnia lui Alexandru Ioan Cuza.....	83
5. Proiectele partidelor politice românești în epoca modernă	87
6. Modernizarea instituțională a României.....	89
7. Războiul pentru independența României (1877-1878).....	92
8. Primul Război Mondial (1914-1918).....	94
9. Constituirea statului național unitar român	97

VI. România postbelică. Stalinism, național-comunism

și disidență anticomunistă	102
1. Instaurarea regimului politic comunist în România	102
2. Regimul politic stalinist al lui Gheorghe Gheorghiu-Dej	105
3. Regimul politic național-comunist al lui Nicolae Ceaușescu.....	109
4. Disidența anticomunistă.....	112
5. Construcția democrației postdecembriste	114

VII. Spațiul românesc între diplomație și conflict în Evul Mediu și la începuturile modernității

118	
1. Diplomație și conflict în secolele XIV-XV.....	118
2. Spațiul românesc și marile puteri în secolul al XVI-lea.....	126
3. Spațiul românesc și marile puteri în secolele XVII-XIX.....	130

VIII. România și concertul european;

de la „criza orientală” la marile alianțe ale secolului XX	135
1. „Criza orientală” și spațiul românesc.....	135
2. Relațiile internaționale ale României până la Primul Război Mondial.....	138
3. România în relațiile internaționale după Primul Război Mondial.....	141

IX. România în perioada „Războiului rece” 147

1. Politica externă a României între anii 1948-1965 147

2. Politica externă a României între 1965-1989 152

LIBRĂRIA DELFIN

I. Romanitatea românilor în viziunea istoricilor

1. Geto-dacii și lumea romană în secolele I î. Hr.- al II-lea d. Hr.

Geto-dacii au intrat în contact cu lumea romană în secolul I î.Hr., atunci când romanii urmăreau să-și impună controlul asupra coloniilor grecești vest-pontice și să aibă acces la resursele zonei nord-dunărene. Amenințarea romană directă asupra geto-dacilor s-a manifestat din timpul când rege al geto-dacilor a fost Burebista (82-44 î.Hr.), cel care a unit toate triburile și uniunile de triburi ale geto-dacilor sub o singură conducere și a întemeiat primul stat daco-get. Geto-dacii din Dobrogea de astăzi au intrat sub stăpânirea romană în 46 d. Hr., când teritoriul dintre Dunăre și Mare a fost inclus în provincia romană Moesia.

Regele dac, **Decebal** (87-106 d. Hr.), a refăcut unitatea statului dac, care se destrămasese după moartea lui Burebista și s-a confruntat cu armatele trimise de împăratul **Domițian** (81-117 d. Hr.), în anii 87 și 88 d. Hr. Prin pacea încheiată în anul 89 d. Hr., Dacia devenea regat clientelar Romei. În anii 101-102 și 105-106, Decebal s-a confruntat cu armatele conduse de împăratul **Traian** (98-117 d. Hr.). Primul război s-a încheiat cu pacea din 102, care prevedea condiții foarte grele pentru Decebal. La sfârșitul celui de-al doilea război, în vara anului 106 d. Hr., cea mai mare parte a statului dac a devenit provincie romană, așa cum confirmă Iordanes, în *Getica*: „Pe dacii din ținuturile de dincolo de Dunăre, (...) i-a prefăcut în provincie Traian, în timpul domniei sale, după ce regele lor Decebal a fost omorât”.

2. Etnogeneza românească

Etnogeneza românească reprezintă procesul de formare a poporului român și a limbii române. Ea s-a realizat prin romanizarea daco-geților, care erau traci nordici și a moesilor, care erau traci sudici, proces care s-a desfășurat atât la nord, cât și la sud de Dunăre și care s-a încheiat la sfârșitul secolului al VIII-lea.

Elementele componente ale etnogenezei românești au fost: **substratul** daco-moesic (traco-dac), **stratul** latin, **adstratul** slav. Mai puțin de 200 de cuvinte s-au transmis în limba română din vechea limbă traco-dacă, printre acestea numărându-se: barză, brânză, mazăre, mânz, aprig, brad, codru, pârâu, prunc, vatră, strugure, gard, Mureș, Dunăre, Carpați, Olt, cătun, copil, moș,

II. Secolul al XX-lea – între democrație și totalitarism. Ideologii și practici politice în România și în Europa

1. Ideologii și practici politice democratice în Europa

Sfârșitul Primului Război Mondial nu a reprezentat doar victoria militară a Antantei, ci și o victorie a democrației. Marile imperii multinaționale s-au destrămat, iar locul acestora a fost luat de state naționale (Germania, Austria, Ungaria, Polonia, Cehoslovacia, Regatul Sârbo-Croato-Sloven, care din 1929 s-a numit Iugoslavia, Finlanda, statele baltice). După 1918, regimurile democratice, bazate pe principiul separării puterilor în stat, existența votului universal și a alegerilor libere, pluripartidism, garantarea drepturilor și libertăților cetățenești s-au consolidat în țările nordice, precum Danemarca, Suedia, Norvegia și în statele din vestul Europei (Franța, Marea Britanie). În alte state nou constituite, precum Cehoslovacia, Regatul Sârbo-Croato-Sloven s-au instaurat regimuri politice democratice. În Anglia, în 1918 și în S.U.A., în 1920, a fost introdus votul universal, dreptul de vot fiind extins și asupra femeilor.

După încheierea Primului Război Mondial, Germania a fost organizată prin Constituția de la Weimar, din 11 august 1919, ca o republică federativă cu regim politic democratic, condusă de un președinte ales prin vot universal și un cancelar care era numit, ca și miniștrii, de către Președintele statului. Guvernul republican german a trebuit să facă față atât ofensivei extremei stângi, care a organizat revoluția spartakistă, la Berlin, în noiembrie 1918, care a fost reprimată în noiembrie 1919, cât și extremei drepte în curs de constituire.

Germania, declarată unicul vinovat pentru declanșarea războiului, a fost obligată să plătească despăgubiri de război, să abandoneze orice pretenții coloniale, să renunțe complet la propria armată. Ea pierdea 13% din teritoriu, 12% din populație, 48% din minereurile de fier, 15% din producția agricolă și 10% din industrie. Nemulțumirea germanilor era accentuată de criza economică, de inflația galopantă și de ocuparea de către francezi, în 1923, a zonei demilitarizate a Ruhrului.

IV. Autonomii locale și instituții centrale în spațiul românesc (secolele IX-XVIII)

1. Autonomii locale în spațiul românesc (secolele IX-XIII)

După retragerea aureliană, vreme de câteva secole, în spațiul carpto-dunărean, sursele istorice nu menționează decât existența diferitelor populații migratoare, acestea fiind singurele care aveau o organizare politică și militară, pe care o cronicarii o găseau demnă de menționat. Cei care consemnau în scris evenimentele politice sau istorice nu se refereau la aspectele etnice ale populațiilor menționate. De aceea, populațiile romanizate și apoi românii din spațiul carpto-dunăreano-pontic nu apar în documentele scrise decât în măsura în care intră în legătură cu statele vecine sau ajung să-și constituie propriile structuri statale.

Forma de organizare specifică spațiului românesc după retragerea aureliană a fost *obștea satească*. Aceasta se baza pe proprietatea comună asupra pământului, conducere și răspundere comună, precum și pe organizarea colectivă a muncii. La început, deciziile erau luate în comun de sfatul (adunarea) obștii, dar, cu timpul, decizia se individualizează prin delegarea atribuțiilor administrative, juridice și militare unui membru al comunității, care apare în documente cu titlul de jude, cneaz, voievod. În contextul migrațiilor, organizarea autohtonilor în obști sătești a permis astfel cristalizarea unei categorii privilegiate: cnezii și voievozii, care au constituit categoria socială a boierimii medievale. Față de juzii care aveau atribuții judecătorești și administrative, cnezii aveau și atribuții militare, în vreme ce funcția de voievod presupunea în special atribuția de comandant militar.

Obștile sătești s-au grupat în uniuni de obști, care au fost denumite de Nicolae Iorga „românii populare”. Tot marele istoric Nicolae Iorga spunea că „Satul a devenit, pentru mult timp forma firească de organizare a strămoșilor noștri”. Aceste nuclee politice dispuneau de un centru fortificat, care avea rol de sediu politico-administrativ. Ele au stat la baza formării cnezatelor și voievodatelor.

Autonomiile românești au existat în cadrul unor complexe multietnice (Imperiul Bizantin, Regatul Ungariei) și în vecinătatea popoarelor migratoare. Geografia armeană a lui Moise Chorenati menționează în secolul al IX-lea țara „Balak”, pe care nu o localizează geografic.

VI. România postbelică. Stalinism, național-comunism și disidență anticomunistă

1. Instaurarea regimului politic comunist în România

Spre sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, soarta României a fost hotărâtă de Coaliția Națiunilor Unite (S.U.A., U.R.S.S., Marea Britanie), care și-au împărțit sferile de influență. Iosif Visarionovici Stalin a folosit Convenția de armistițiu încheiată de România cu U.R.S.S., la 12 septembrie 1944, ca un instrument legal care să-i asigure realizarea intereselor politice și economice în România.

Pe 9 octombrie 1944, în cadrul întâlnirii de la Moscova, dintre Iosif Visarionovici Stalin și Winston Churchill, s-a încheiat „acordul de procentaj”, care prevedea ca România să intre 90% în sfera de interese sovietice și doar 10% în sfera de influență anglo-americană. În februarie 1945 a avut loc Conferința de la Yalta, iar în iulie-august 1945 a avut loc Conferința de la Potsdam în urma căroră, prin acorduri secrete încheiate între Marile Puteri, Europa a fost împărțită în două sisteme politice diferite: Occidentul democratic și Europa Central-Răsăriteană comunistă, care erau despărțite de „Cortina de Fier”.

După 23 august 1944, România a fost ocupată de Armata Roșie. Ocupația sovietică a dus la desființarea structurilor existente și acapararea treptată a puterii de către comuniști, cu sprijinul U.R.S.S., care au instaurat un regim totalitar în România. În primul guvern condus de generalul Constantin Sănătescu, format în seara zilei de 23 august 1944, era un singur comunist (Lucrețiu Pătrășcanu, ca ministru al justiției), dar în cel de-al doilea guvern Sănătescu, format în noiembrie 1944, Frontul Național Democrat (o alianță de partide mici aflată sub controlul comuniștilor, care se înființase în octombrie 1944, din Partidul Comunist, Partidul Social Democrat, Frontul Plugarilor) deținea mai multe portofolii, printre care și pe cel de vicepreședinte al Consiliului de Miniștri prin Petru Groza, președintele Frontului Plugarilor.

La 6 decembrie 1944, era numit prim-ministru generalul Nicolae Rădescu, regele Mihai făcând astfel o ultimă încercare de a împiedica preluarea puterii de către comuniști. Și în acest guvern, comuniștii și aliații lor erau foarte bine reprezentați, ei deținând vicepreședinția

IX. România în perioada „Războiului rece”

1. Politica externă a României între anii 1948-1965

La sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, s-a stabilit o nouă ordine internațională. Relațiile internaționale au fost dominate de tensiunile dintre Vest și Est, care au luat forma unui conflict ideologic și politic numit „Războiul Rece”, care a început în 1946. Discursul ținut de premierul britanic Winston Churchill, la 5 martie 1946, în fața studenților Universității din Fulton (Missouri, S.U.A.) este considerat a fi începutul „Războiului Rece”.

După 1945, S.U.A. a devenit cel mai puternic stat din lume. Având o economie puternică, o flotă numeroasă și trupe armate prezente în Europa de Vest și Extremul Orient, S.U.A. își manifesta supremația în lume. U.R.S.S. a devenit cea de-a doua mare putere politică și militară a lumii. Cele două mari puteri au împărțit lumea în sfere de influență. S.U.A. și puterile occidentale au abandonat țările din Europa de Est, fiind de acord cu instaurarea dominației sovietice asupra statelor din această zonă a Europei, așa cum se stabilise prin Acordul de procentaj din octombrie 1944.

Reprezentând sisteme politice diametral opuse, democrația occidentală, respectiv totalitarismul comunist, cele două mari puteri au intrat în conflict deschis. S.U.A. propunea lumii modelul democrației occidentale și intenționa să susțină o lume postbelică construită pe principiile *Cartei Atlanticului*, document semnat pe 14 august 1941, în care crearea Organizației Națiunilor Unite, în 1945, a reprezentat primul pas. Principalul obiectiv al U.R.S.S. era instaurarea regimurilor de democrație populară, după model sovietic, în statele din centrul și sud-estul Europei.

Profitând de hotărârile Conferinței de la Yalta, care a avut loc în februarie 1945 și ale Conferinței de la Potsdam, din iulie-august 1945 și profitând de prezența trupelor Armatei Roșii pe teritoriul mai multor țări europene, U.R.S.S. a refuzat dreptul statelor aflate sub influența sa de a organiza alegeri libere. Astfel, Iugoslavia, Bulgaria, Ungaria, România, Cehoslovacia, Polonia, Republica Democrată Germană au fost transformate în state satelit ale U.R.S.S.

Reacția S.U.A. la expansiunea sovietică a fost rapidă. Pe 12 martie 1947, președintele S.U.A., **Harry Truman** (1945-1953) a lansat doctrina îndiguirii (*containment*), care-i poartă numele și a